

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๙

๑. เหว นิชชีวกวคตุมปิ อนัญจสโยเคน อนัญจ อัญจสโยเคน อัญจ
ปเคว สชีวก ๗ เตนาน ทชิวาหนชาตกสส อคฺคูปฺตติยํ ภิกฺขเว อสารถุสนฺนิวาโส
นาม ปาโป อนตฺถกโร ตตฺถ มนุสฺสญฺญานํ ตาว ปาปสนฺนิวาสสฺส อนตฺถกฺรณตย
กั วัตตพฺพํ ปุพฺเพ อสาดเนน อมฺฐเรน นิมนฺพฺรูกฺเขน สทฺธิ สนนฺนิวาสมามม
มฐรรโส ทิพฺพรสปฺปฏิภาโก อเจตโน อมฺพฺรูกฺโขปิ อมฺฐโร ติตฺติโก ชาโตติ ๗

อปัจ อสิหตฺถอมิตฺตา วิย พาลา ปิยฉาตกา วิย ปญฺชิตา ๗ ตถา หิ
ภควา เวสาลียา ทกฺขิณปฺสฺเส อวิหฺฐเร จิตฺตํ เวพฺพुकามกํ โคจรคามํ กตฺวา
วิหรนฺโต อุปฺปนฺนโลหิตปฺกฺขนฺทิกาทาโร อโหสิ ๗ ตํ ฉตฺวา สกฺโก
เทวราชา อาคนฺตฺวา สตฺถารํ อุปฺภูจฺหนฺโต สตฺถุ สรรีรวลณฺชภาชนํ อณฺณสฺส
หตฺถเณนาปิ ผุสฺสิตฺตํ อทตฺวา สีเสยเว จเปตฺวา คนฺธภาชนํ วิย นีหฺรติ ๗ โส เหว
อุปฺภูจฺหิตฺวา สตฺถุ ฉาสุกกาเล เทวโลกํ กโต ๗ ภิกฺขุ อโห สตฺถริ สกฺกสฺส
สิเนโห โส ทิพฺพสมฺปตฺติ ปหาย อุปฺภูจฺหิติ อ่าหฺสฺ ๗ สตฺถา สกฺโก ภิกฺขเว
อริยานํ ทสฺสนฺปิ เตหิ สทฺธิ เอกญฺจเณ นิสีทนนาทิกาวปิ เตสํ วัตตปฺปฏิวตฺต
กาตฺถุ ลกฺขนภาโวปิ สาธุติ อาคนฺตฺวา มํ อุปฺภูจฺหิติ ทสฺเสนฺโต ชมฺมปทสฺส
สุขวคฺเค สกฺกเทวินฺทวตฺถุมฺหิ คธา อภาสิ

พาลสงฺคตจาริ หิ	ที่มมทฺธาน โสจติ
ทกฺโข พาลหิ สํวาโส	อมิตฺเตเนว สพฺพทา
ธีโร จ สุขสํวาโส	ฃาตีนํว สมากโม

ตสฺมา หิ

ธีรณฺจ ปณฺณณฺจ พหุสฺสฺสฺตณฺจ
โรรยฺหสิลพฺพตวนฺตมริยํ
ตฺนตฺทาทิสํ สปฺปริสํ สุเมธํ
ภเชถ นกฺขตฺตปถํ ว จนฺทิมาทิ ๗

๒. ภยนิติ ภูตเจตโส พุโยติ อาห จิตตสุตราโสติ ฯ อุปททโวติ
 อนุตราโย ฯ ตสฺส ปน วิทฺเชปการณตฺตา วุตฺตํ อนนฺทคฺคตากรโติ ฯ
 อุปสฺสโกติ อุปสฺสชฺชนํ เทวโตปปีพาทินา อปฺปฏิกการวิฆาตาปตฺติ สฺวา ปน
 ยสฺมา ปฏิกการภาเวน วิหณฺณมานสฺส กิณฺจิจิ กาคฺคํ อสมตฺถสฺส โอสีทนการณํ
 ตสฺมา วุตฺตํ ตตฺถ ตตฺถ ลกฺคนากรโติ ตฏฺฐิกกา ฯ

ตสฺมา อคฺคิปปทิตฺตํ อการมิว พาลา เวทิตพฺพา ฯ เต หิ อตฺตโน
 วจนการกานํ สพฺพภยาทีอวหนสมตฺถา โหนฺติ ฯ ภเย รกฺขา วिय อนุธการ
 ปทีโป วिय จ ชุปฺปิปาสาทิกฺกขาทิกฺกว อนฺนปนาทปฺปฏฺฐิลาโก วिय จ ปณฺชิตา ฯ
 เต หิ อตฺตโน วจนการกานํ สพฺพภยาทีวิทฺธฺสนสมตฺถาติ ฯ เอวํ พาลานํ
 ปุติมจฺญาทีนา ปณฺชิตานญฺจ กนฺธกณฺธาทีนา สทิสตฺถเจว พาลปณฺชิตสฺงฺกมานํ
 สุขทุกฺขตฺถจ ญตฺวา ปณฺชิตาเอว เสวิตพฺพา น พาลา ฯ ภควาปี จนนตฺเถรํ
 โอวทฺนโต รมฺมปทสฺส ปณฺชิตวคฺเค อิมํ คาทมาห

น ภเช ปาปกเก มิตฺเต	น ภเช ปุริสาธเม
ภเชถ มิตฺเต กลฺยาณเ	ภเชถ ปุริสฺสุตฺตเมติ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคอเป็นไทย

๑. แม้สิ่งไร้ชีวิต ยังกลายเป็นของไม่น่าปรารถนา เพราะเกี่ยวข้องกับของอันไม่น่าปรารถนา กลายเป็นของน่าปรารถนา เพราะเกี่ยวข้องกับของอันน่าปรารถนา ดังพรรณนามาจะนี้ จะป่วยกล่าวไปยถึงสิ่งมีชีวิตเล่า ๆ ด้วยเหตุนั้น ในเหตุเกิดเรื่องทริวาหนชาดก พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสว่า ภัยทั้งหลาย ขึ้นชื่อว่าการอยู่ร่วมกับคนไม่ดี เป็นตราบาป ก่อแต่ความเสียหาย จะพึงกล่าวอะไร ในการอยู่ร่วมกับคนไม่ดีนั้นเล่า เพราะการอยู่ร่วมกับคนชั่ว ก่อความเสียหายให้แก่เหล่าชนผู้เป็นมนุษย์ก่อน, แม้แต่ต้นมะม่วง ไม่มีใจ มีรสหวานเปรียบปานรสทิพย์ อาศัยการอยู่ร่วมกับต้นสะเดา อันมีรสขม หารสหวานมิได้ ยังกลายเป็นต้นไม้ไม่มีรสหวาน มีรสขมไปได้ ในกาลก่อน ๆ

อีกนัยหนึ่ง เหล่าคนพาล เปรียบเสมือนศัตรูผู้มีดาบในมือ บัณฑิตทั้งหลาย เปรียบเสมือนญาติผู้เป็นที่รัก ๆ จริงอย่างนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อประทับ ทรงทำหมู่บ้านเวพุกคาม ซึ่งอยู่ไม่ไกลทางด้านทิศใต้เมืองไพศาลี เป็นโคจรคาม ได้เกิดประชวรลงพระโลหิต ๆ ท้าวสักกเทวราช ทรงทราบเหตุ นั้นแล้ว เสด็จมาทรงอุปฐากพระบรมศาสดาอยู่ มิให้ผู้อื่นแตะต้องภษาณะ สำหรับรองพระบังคนหนักของพระบรมศาสดาแม้ด้วยมือเลย วางไว้เหนือพระเศียรทีเดียวนำออกไปเหมือนนำภษาณะของหอมไปจะนั้น ๆ ท้าวเธอทรงอุปฐากอยู่อย่างนี้ ในเวลาพระบรมศาสดาทรงผาสุก จึงเสด็จไปยังเทวโลก ๆ ภัยทั้งหลาย พูดยกกันว่า น้าอัสจรรย ท้าวสักกเทวราช มีความรักในพระบรมศาสดา ท้าวเธอทรงสละทิพยสมบัติมาอุปฐาก (พระบรมศาสดา) แล้ว ๆ พระบรมศาสดา ตรัสว่า ภัยทั้งหลาย ท้าวสักกะ ทรงพิจารณาเห็นว่า การเห็นพระอริยเจ้าทั้งหลายก็ดี ภาวะมีการนั่งเป็นต้น ในที่แห่งเดียวกันกับพระอริยะเหล่านั้นก็ดี การได้ทำวัตรและวัตรตอบแก่ท่านเหล่านั้นก็ดี ย่อมยังประโยชน์ให้สำเร็จ ดังนี้แล้ว จึงเสด็จมาอุปฐากเรา เมื่อจะทรงแสดง (ความ) จึงได้ตรัสพระคาถาทั้งหลาย ในสักกเทวินทวัตถุ ในสุขวรรค

แห่งพระธรรมบทว่า

แท้จริง บุคคลผู้มีปกติเที่ยวสมคบคนพาล ย่อม
เศร้าโศกลึกลับกาลนาน, เพราะการอยู่ร่วมกับเหล่าคน
พาล เป็นเหตุนำทุกข์มาให้ ในกาลทุกเมื่อ เหมือน
การอยู่ร่วมกับศัตรู, ส่วนธีรชนมีการอยู่ร่วมเป็นสุข
เหมือนสมาคมแห่งหมู่ญาติ, เพราะฉะนั้นแล นรชน
พึงคบบัณฑิต ผู้มีปัญญา เป็นพหูสูต เอาการงาน
มีศีล มีวัตร ไกลจากกิเลส และเป็นสัตบุรุษ มีปัญญาดี
เปรียบดังพระจันทร์คบอากาศอันเป็นทางโคจรแห่ง
ดวงดาว ฉะนั้น ฯ

๒. กุ๊กกาแห่งลักษณะสูตรนั้นว่า ความสะดุ้ง แห่งใจของผู้กลัว ชื่อว่าภัย
เพราะเหตุนั้น พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวว่า ความสะดุ้งแห่งจิต ฯ อันตราย
ชื่อว่า อุปัทวะ ฯ ก็เพราะอันตรายนั้นเป็นเหตุแห่งความฟุ้งซ่าน พระอรรถกถาจารย์
จึงกล่าวว่า อาการคือความที่จิตพลุกพล่าน ฯ ความขัดข้อง คือการประสบความ
คับแค้นเพราะตอบโต้ไม่ได้ ด้วยเหตุมีถูกทเวคาเบียดเบียนเป็นต้น ชื่อว่า
อุปสรรค ฯ ก็เพราะการประสบความคับแค้นนั้น เป็นเหตุท้อแท้ แห่งบุคคล
ผู้เดือดร้อนอยู่ (แต่) ไม่สามารถจะทำอะไรได้เพราะตอบโต้ไม่ได้ ฉะนั้นท่าน
จึงกล่าวว่า อาการที่จิตติดขัดในอารมณ์นั้น ฯ

เพราะฉะนั้น พึงทราบคนพาลทั้งหลายว่า เป็นเหมือนเรือที่ถูกไฟ
ไหม้ ฯ เพราะว่า คนพาลเหล่านั้น เป็นผู้สามารถในการนำทุกข์มีภัยเป็นต้น
ทุกชนิดมาให้ แก่เหล่าชนผู้ทำตามคำของตน ฯ พึงทราบบัณฑิตทั้งหลายว่า
เป็นดุจการกุมครองในที่อันมีภัย จุขประทีปในที่มืด และจุขการได้ข้าวและน้ำ
เป็นต้น ในเวลาถูกทุกข์มีความหิวและความกระหายเป็นอาทิครอบงำ ฉะนั้น ฯ
เพราะว่า บัณฑิตเหล่านั้น เป็นผู้สามารถในการกำจัดทุกข์มีภัยเป็นต้นทุกชนิด
แก่เหล่าชนผู้ทำตามคำของตนได้ ฯ นรชนทราบว่เหล่าคนพาลเป็นเช่นเดียวกับ
กับของโสโครกมีปลาเน่าเป็นต้น และเหล่าบัณฑิตเป็นเช่นเดียวกับเครื่องสำออง

มีของหอมเป็นต้น และว่าการคบคนพาลเป็นทุกข์ คบบัณฑิตเป็นสุข ดังพรรณนามาจะนี่แล้ว ฟังคบหาแต่เหล่าบัณฑิตเท่านั้น ไม่ฟังคบเหล่าคนพาล ๆ แม้พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อจะตรัสสอนพระฉันนเถระ ก็ตรัสพระคาถานี้ไว้ในบัณฑิตวรรคแห่งพระธรรมบทว่า

ไม่ฟังคบพวกบาปมิตร, ไม่ฟังคบพวกบุรุษผู้ต่ำทราม,
ฟังคบเหล่ากัลยาณมิตร, ฟังคบเหล่าบุรุษผู้สูงสุด ๆ